

2. Відцентрові сили(англ. *centrifugal forces*) – викликають дисперсію:
- слабкий або й від’ємний ефект масштабу на виробництві;
  - високі торгові витрати;
  - немобільність деяких факторів (виробництво змушене розміщуватись там, де є наявності земля і природні ресурси, а іноді й робітники);
  - земельна рента (якщо фірми концентруються на одній території, то попит на землю зростає, підвищуючи земельну ренту);
  - інші недоліки концентрації (перенаселення, кримінал тощо).

Висновки. Із наведеного вище матеріалу можна зрозуміти наскільки бурхливо розвивається сучасна просторова економічна теорія. Недаремно саме П. Кругман – основний ідеолог і популяризатор концепцій такого штибу – удостоєний у 2008 році Нобелівської премії. З кожним роком процеси економічної агломерації стають все відчутнішими, тому щоб уникнути гіркої участі «транзитної пустелі» необхідно враховувати теоретичні та практичні рекомендації творців концепції нової економічної географії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. *Perroux F. Note sur la notion de poles croissance (Translated by Mette Monsted, 1974) / Perroux F. // Economic Appliquee. – Vol. 1, 2. – 1955. – p. 307–320.*
2. *Bourdeville J. Problems of Regional Economic Planning / J. Bourdeville. – Edinburg: Edinburg University Press, 1968.*
3. *Lasuen J. On Growth Poles / J. Lasuen // Urban Studies. – 1969. –Vol. 6. – No. 2. – p. 137–161. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: usj.sagepub.com/content/6/2/137.short.*
4. *Pottier P. Axes de communication et developpement economique / P. Pottier // Revue Economique. – 1963. – Vol. 14. – s. 58–132. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://econpapers.repec.org/article/prsrevec/reco_5f0035-2764_5f1963_5fnum_5f14_5f1_5f407543.htm.*
5. *Krugman P. Geography and trade / P. Krugman. – Cambridge: MIT Press, 1991.*
6. *Krugman P. Increasing returns and economic geography / P. Krugman // Journal of Political Economy. – 1991. – Vol. 99. – p. 483–499.*
7. *Neary P. Of Hype and Hyperbolas: Introducing the New Economic Geography / P. Neary // Journal of Economic Literature. – 2001. – June. – p. 536–561.*

ОЛЕНА ЛЮТАК

КОНВЕРГЕНТНІ МЕХАНІЗМИ ІНСТИТУЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Імплементация форм прояву транснаціоналізації туристичних індустрій здійснюється на основі системи відповідних механізмів. В умовах поглиблення глобалізації світового господарства, нарощення транснаціоналізації різних сфер економіки, в тому числі і туристичної галузі, та визначення ключових страте-

гічних напрямів щодо інституціоналізації міжнародного ринку туристичних послуг слід визначити ці механізми, їх класифікувати, дослідити функціональні особливості та інститути, що їх репрезентують на ринку туристичної бізнес-діяльності.

У технічних науках будь-який «механізм» – це система способів та інструментів, призначена для перетворення елементів декількох тіл в необхідні рухи інших складових. З економічного погляду, це послідовність станів, процесів, що визначають собою яку-небудь дію, явище. З позиції транснаціоналізації туризму вагоме місце займає визначення сутності організаційно-економічного механізму суб'єктів господарювання, оскільки він лежить в площині мікро діяльності підприємств, регулюванні і створенні економічних умов державою та поширенні взаємозв'язків між корпораціями у міжнародній туристичній індустрії. На думку Малицького А. А. організаційно-економічний механізм управління підприємством – це сукупність організаційних і економічних важелів (кожному з яких властиві власні форми управлінського впливу), що чинять вплив на економічні і організаційні параметри системи управління підприємством, що сприяє формуванню та посиленню організаційно-економічного потенціалу, отриманню конкурентних переваг та ефективності діяльності підприємства в цілому [1]. В системі міжнародних економічних відносин і транснаціоналізації зокрема, визначені елементи дають можливість сформувати інституційне забезпечення глобалізації. Основним елементом даного вектору є туристична компанія, яка уособлює мікрорівень бізнес-діяльності у сфері міжнародного туризму. На нашу думку характерними функціональними компетенціями цієї структури є створення середовища для виробництва уніфікованого продукту та посилення стандартизації продукування туристичних послуг, що дасть можливість реалізувати визначені конкурентні переваги та зайняти відповідну нішу на міжнародному ринку туристичних послуг, особливо коли мова йде про ТНК.

Механізми державного регулювання туристичною галуззю є складною, штучно створеною системою з визначеною структурою та взаємозв'язками. Адміністративний механізм державного регулювання туристичної галузі пронизує усі відносини у сфері державного регулювання і є сукупністю прийомів впливів, заснованих на використанні об'єктивних організаційних відносин між людьми та загально-організаційних принципів управління [2]. На нашу думку, держава, як інститут, що реалізує відповідний механізм, зближує національний ринок зі світовими стандартами і дає можливість зацікавленим корпораціям інвестувати у туристичну індустрію, створюючи тим самим мультиплікативний ефект щодо використання потенціалу і отримання економічних вигод. Сьогодні все більше ТНК нехтують регіональними та державними інтересами і намагаються максимізувати власну вигоду. Тому органам влади потрібно створювати чіткі механізми для захисту національних інтересів та просуванні дотичних до туризму галузей. Основні функціональні компетенції повинні бути спрямовані на зменшення диспропорцій між розвитком туристично-привабливих центрів (регіонів) та рештою території країни і представлення держави як цілісного туристичного об'єкту. З іншої

сторони держава є суб'єктом міжнаціонального права та входить до інституцій вищого рівня. У зв'язку із розширенням масштабів туристичної діяльності та переходом до впровадження організованих форм масового туризму виникла необхідність узгодження національних туристичних інтересів і розробки загальносвітових стратегій розвитку міжнародного туризму.

Любіцева О. О. виокремлює організаційно-управлінські функції з координації державної політики в сфері туристичного бізнесу задля сприяння розвитку внутрішнього туризму та участі в світовому туристичному процесі шляхом нормативно-правового та фінансово-економічного регулювання [3, с. 134]. Отже, держава, як інститут, що репрезентує регуляторний та організаційно-економічний механізм повинна забезпечити створення відповідного середовища для збалансованого розвитку і використання національних ресурсів та залучення інвестиційних коштів для розбудови туристичної індустрії.

Маркетингово-логістичний механізм інституційного забезпечення глобалізації туристичної діяльності ґрунтується на інформаційній складовій. У сучасних умовах постіндустріальної економіки інформаційна складова розглядається як один з найважливіших резервів підвищення функціонування всієї логістичної системи. Інформаційна логістична підсистема розглядається як організація процесу переміщення інтегрованих інформаційних потоків, які забезпечують здійснення прямих і зворотних зв'язків у процесі взаємодії суб'єктів цієї системи. Досконалість підсистеми інформаційного забезпечення, яка досягається за рахунок оптимізації циркулюючих на підприємстві інформаційних потоків, а також розробки і впровадження нових інформаційних технологій у практику господарської діяльності туристичних підприємств, є запорукою ефективності їх роботи і підвищення конкурентоспроможності [4, с. 16]. Ми вважаємо, що сьогодні відбувається тісна взаємодія між інститутами, що функціонують та регулюють міжнародний ринок туристичних послуг. Як наслідок відбувається конвергенція і самих механізмів, і функціонального наповнення інститутів, що використовують ці структури. Зокрема і держава, і наднаціональні органи створюють відповідне середовище для збалансованого використання потенціалу туристично-рекреаційної сфери на основі організаційно-економічного та регуляторного механізмів. Паралельно уряди країн створюють сприятливий інвестиційний клімат і відбувається залучення коштів у туристичну сферу на основі інвестиційних та фінансово-кредитних механізмів із долученням таких інституцій як банки, інвестиційні фонди та концерни. Але виключна роль починає належати саме транснаціональним корпораціям, які на основі значних фінансових ресурсів можуть пролобіювати свої інтереси серед урядів різних країн, мають достатній рівень управлінського досвіду для реалізації конгломератних рішень у поєднанні різних сфер обслуговування (страхування, транспортування, розміщення, розваги туристів) та реалізують усі можливі характери дії механізмів інституційного забезпечення в умовах глобалізації туристичної діяльності. Отже, зближення (конвергенція) різних механізмів у туристичній діяльності спричинене активізацією транснаціональних

корпорацій. Поглиблення диверсифікації туристичних послуг та зростання привабливості даного сектору відкривають нові функціональні можливості для інститутів, що вже мали місце у системі міжнародних економічних відносин. Функції можуть накладатися чи дублюватися, але основне завдання інститутів, що репрезентують механізми забезпечення глобалізації туристичної діяльності полягають у створенні оптимальних умов для розвитку бізнес-діяльності у сфері міжнародного туризму.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Малицький А. А. Організаційно-економічний механізм управління підприємством: сутність та структура / А. А. Малицький. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://intkonf.org/malitskiy-aa-organizatsiyno-ekonomichniy-mehanizm-upravlinnya-pidpriemstvom-sutnist-ta-struktura>.

2. Гостєва Н. П. Адміністративний механізм державного регулювання туристичної галузі України / Н. П. Гостєва // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2012. – № 12. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://tourlib.net/statti_ukr/gostjeva3.htm.

3. Любіцева О. О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти) / О. О. Любіцева. – К.: «Альтерпрес», 2003. – 436 с.

4. Короленко Н. В. Управління логістикою на туристичних підприємствах. Автореферат. – К., 2011. – С. 24.

ТАРАС МАРКІВ

МЕХАНІЗМ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ЕКОНОМІЧНИХ БУЛЬБАШОК

На тлі того, що ні ФРС, ні економічні спільноти не передбачали фінансову кризу 2007–2010 рр. до цих пір залишається риторичним питання чи системні ризики можуть бути ідентифіковані до того, як вони створюють кризову ситуацію.

Надзвичайно актуальним є виклик створення механізму ідентифікації і попередження появи економічних бульбашок. До недавнього часу більшість монетарних регуляторів в світі визнавали, що труднощі ідентифікації економічних бульбашок обумовлені неможливістю збору і викладенні інформації в режимі реального часу, а також і в належній обробці цих даних.

Для початку, слід розуміти, в якому випадку потрібно реагувати на появу економічних бульбашок. З точки зору регуляторів, важливо попереджувати розвиток тих бульбашок, які несуть системні загрози і породжують валютні чи банківські кризи, викривляють інвестиційні мотиви та ефективну алокацію ресурсів в економічній системі, що підживлює ризики появи макроекономічної нестабільності на довгий період часу.